

Egyháztörténelmi adatok.

CLXVIII.

Püspöki vizsgálat Abrudbányán 1648 július 27-én.¹

Daniel Beke Sepsiszentgyörgy Superintendens Ecclesiarum Unum Solum Verum Deum Patrem et filium eius unigenitum Jesum Christum per Spiritum Sanctum in Trannia profitentium et caeteri Fratres in visitatione Ecclesiae Abrugbanien. presentes videlicet Johannes Rákosi Minister Ecclesiae Kövendien. Basilius Szentgyörgyi Várfalvien. Samuel Montanus Bagyanien. Georgius Papolei Toroczko-Szentgyörgyien. Nicolaus Desfalvi Toroczkaen. Georgius Harasztosi Csegeien. Ecclesiar. — Jesu X-ti Crucifixi in sede Arannyos Ministri damus pro memoria Universis quibus expedit quod in anno 1648 die 27. Mensis July cum juxta exmisionem Illustrissimi ac celsissimi Dni. Dni. Principis Regni Tranniae Dni. Dni. clementissimi occupati essemus in visitatione Ecclesiae Abrugbanien. iuxta usum et antiquam consuetudinem Ecclesiar. nostrar. comparuerunt coram nobis nomine et in persona totius communitatis Abrugbanien. Generosi Nobiles, Prudentes ac Circumspecti inhabitatores oppidi Abrugbania, in persona quidem Nobilium Generosi Dni, Ladislaus More, Petrus Szörös, Sigismundus Fodor, Laurentius Kovácsi Literati, Stephanus Orban, Franciscus Válaszuti, Georgius Turi, Stephanus Kádas, in persona vero civium Oppidi, Martinus Colosi Judex cum Senatoribus eiusdem Oppidi Johanne et Petro Paczko, Paulo Márczi et Stephano Szabó, Francisco Szentmártoni, Johanne Farkas, Johanne Giroti, Abrahamo Kovács et Francisco Janki et posteaquam diligens examen instituissemus de bonis antiquitus ad Ecclesiam pertinentibus et etiam de redivis Ministrorum, de omnibus alys quae a maioribus eorum viris piis et Religionis amantibus ordinata fuerunt, et certo Comperissimus quaedam ex illis alienata fuisse a legitimo suo usu. Igitur cum ex officio nostro iuxta continentiam literarum praeceptionalium Illustrissi ac celsissimi Dni. Dni. nri — Principis in

¹ E tört. adatot néhai Benczédi Gergely barátunk életében adta át folyóiratunknak közlésre.

pristinum usum revocare conaremur, tunc praedicti incolae et inhabitatores, Oppidi Abrugbania natura prius inter se deliberatione habita spontanea voluntate et unanimi consensu talem de proventu Ecclesiae ad solvendum stipendium Ministror. et aedificationum templi pertinent. perpetuo valitura fecerunt compositionem:

Az miképpen az Abrugbaniai Koresomáknak jövedelme ab antiquo ez Ecclesiában lévő Istenfélő Emberektől, boldog emlékezetű férfaktól az Ecclesia számára ordinaltatot volt, azt az elmúlt Esztendőben az Város bizonyos nagy szükségében ketelenítettet volt bizonyos Summa Arannyon nemü nemü Személyekk Zálogban vetni; hatvan nehezék Tizenkét gradusu Arannyon; Mely ennek az Ecclesianak igen nagy fogyatkozására volt. Az okáért az Ur Isten eo Szent Felsége Sz. Lelkének általa felindítván nemü nemü jó akaróinknak és Atyáinkfiainak szüvöket szabad is akarattyok szerént; az magok tulajdonjokból az Ecclesiának emolumentumára az 60 nehezék aranyot letévén, az Ecclesiának proventusára az Zálogban vetet Koresmának jövedelmét kiválták, le tévén mingyárost az Summa Aranyat: Szörös Péter Uram ada 40 nehezék, tizenhét gradusu annyi erő pénzt; Marei Pál ada Tizet és Boronnai János Pap uramik Tizet. Melyet azok az kiknél Zálogban volt mű előtünk leválnak és kezezből az koresomának iovedelmét kibocsátván. Ecclesia számára hagyák a modo in posterum successivis temporibus, hogy mindenkoron az Ecclesia számára birják és mű is az mű tisztünk szerént s az eo Naga méltóságos poroncsolattya szerént azon pristinus ususra visszafoglalok. Látván pedig mind az fellyül megirt Nemesi és Városi Rendet, mely Istenesen cselekednének ebben az dologban, mind Szörös Péter Uram, mind pediglen Marezi Pál Uram és Boronnai János Pap Uramék. Az okáért és kegyelmek is egyenlő egy akarattól szabad jó akarattyok szerént ezt az koresomának iovedelmét az Abrugbanai igaz recepta Unitaria Religion levő Ecclesiáknak és abban levő Predikatoroknak s mestereknek fizetésére és Templomának építésére ujjolagh ordinalák, adák, dedicálák, ilyen megmaradandó bizonyos conditiok és modok alatt.

1. Hogy soha senki se városi, se nemesi rend, sem közönségesen, sem privatim ezt az koresomáról való jövedelmét semmi nemü szín és pretextus alat, lelkének veszedelme alat el ne abalienalhassa; hanem successivis semper temporibus az Predikator s mester fizetésére, ez Templom építésére és az Unitaria Ecclesiának szükségére convertáltassék.

2. Hogy pediglen io gondviselés alatt, minden tékozlás nélkül, io modgyával az Ecclesia számára administraltassék, egyenlő egy akarattól végeztük, hogy ennek utánna mindenkor esztendőnként emberséges becsületes, tisztességbeli, hitelre méltó férfiak Egyházfiainak választassanak, kiknek edgyike az Neme-

sek közül, az másika az Városi rend közül legyen, az kik erős esküvéssel kötelezzék magokat az Unitaria Ecclesiához való hűségre és ezek diligenter az koresomáról való proventust kezekben exigálják és ha magoktól elégségesek nem lehetnének, felvételére tartozzék az Városi Biró elegendő brachiumot az Aedilisek mellé adni és ha kik az koresomárosok közül különben megh nem akarnak adni, akár Nemes, akár Városi rend legyen, ebből senki magát ki ne vonhassa, hanem személyválogatás nélkül minden Záloglással is az proventust meghvehessék. Az koresomának pedigh proventussa ez: Minden öreg hordó borokból három-három forint, Hatvan vedrestől két forint, fél bortól másfél forint, egy ló terelh berbineze bortól den. —25, az Aedilisek pedig igen szorgalmatos gondviseléssel mind az introitusról, mind az exitusról per omnes circumstantias registrumot irjanak és minden esztendőben is számot adgyanak mind az nemességnek, mind az városi rendnek eleinek és eo kegyelmek is magok közül válasszanak oly io lelküismeretű számvevőket, kik minden kár és fogyatkozás nélkül esztendőnként vehessenek is számot az Aedilisektől.

3. Ezt pediglen hozzá tévén, hogy ha mikoron Istennek áldásából az jövedelem annira mehet az Aedilisek kezében, hogy abbéli esztendőben való Praedikator, s mester fizetésétől és templom építésétől valami summa hátra maradna, azt taresák az Aedilisek az jövendő Ecclesia szükségére, mivel minden esztendőben egyaránt szolgálatja Isten az áldást, hogy ha eo szt. Felsége olyan ostorát bocsátaná az országra, kit eo szt. Felsége szt. nevéért térítsen el rollunk, hogy boroknak szüksége miat koresomállás nem lehetne, akkoron azt az hátramaradt pénzt, az mig benne tart, kölesék az Ecclesia szükségére, ha pedig elfogyna, in tali casu eo kegyelmek tartozzanak egymást meg roni és az Predikatornak, mesternek fizetéseket kiszolgáltatni.

4. Mivel pedig ebben az Ecclesiában ennek utánna oly hű igaz lelki tanítóknak kell lenni, az ki külső dologban magát nem elegyitheti, sem bányá mívelésben, sem egyéb külső kereskedésben nem foglalhattja, hogy azzal testi táplálására való szükségét kereshetne; hanem minden nap eo neki tanolásban, tanításban, imádságban, könyörgésben és egyéb Ecclesiái dolgokban kell foglalatosnak lenni, hogy azért mind magát, mind házanépét illendőképpen eltarthassa, az koresoma jövedelméből esztendőnként hetven-hetven forintja az melyet az Praedikatornak tartoznak az Aedilisek is gondviselés alatt beszolgáltatni, minden három hónapra huzzon eöt-eöt forintot. Az mesternek az régi szokás szerint ezen koresomáról harminczeöt forint jövedelmet az Aedilisek tartozzanak megadni.

5. Azok pedig, az kik koresomára bort hoznak, minek

előtte kikezdenék az koresomát, tartozzanak az Aediliseknek megjelteni, hogy jobb gondviseléssel tisztekre vigyázhassanak, ha mely koresomárosok pedig azt nem eselekednek, az Aedilisek minden személyválogatás nélkül akár nemes, akár Városi rend legyen, egy-egy forintig megbüntethessék.

6. Az Aedilisek pediglen az jövedelmet kezekbe vévén, ha valamiképpen olyanok találkoznának, kitől Isten az Ecclesiát oltalmazza, az kik sem hütököt, sem tisztességeket szemek előtt nem viselvén, ezt az jövedelmet vagy magok számokra elköltenék, vagy egyéb idegen ususra fordítanák, mely miat io számot az számvevők előtt nem adhatnának, hanem adossá maradnának, az olyanokon az számvevők igazat vehessenek, az adosságot exequalhassák, ha iovok, bonumok annyira nem volna, hogy adosságot fel nem érnék, magok személyekhez is akár nemes, akár városi rend legyen, hozzányulhassanak, mind addig Captivitásban tarthassák, míg az adosságot megadná.

7. Holott pediglen kiváltképpen Szörös Péter uram ez fellyül meg nevezett sunmát az Unitaria Ecclesiának emolumentumára szabad io akarattyából ajándékon adta, méltó és illendő, hogy az meddegh Isten eo kegyelmet ez világban élteti, az Predikator és mester fogadásban is eo kegyelmek mind nemes s városi rend eo kegyelmével egyező értelemben legyenek, egyenlő értelemről esztendőnként fogadgyanak az igaz recepta Unitaria Religion levő oly Praedikator s Mestert, az kik mind szükséges tanításokkal, mind dicséretes jó példaadásokkal az üdvösséges tudományra és józan Istenes életre taníthassák az halgatokat. Az mely Praedikatorok s Mesterek pediglen ilyenek nem volnának, eo kegyelmek Szörös Péter Uram ellen meg ne fogadhassanak. Amen.

(Eredetije az unitárius vallásközönség levéltárában az abrudbányai ekklésia levelei közt.)

CLXIX.

Agh István,¹ Agh Klára, Agh Ilona és Agh Judith között esett osztálylevélnék mássa.

Mü Agh István junior sepsiszéki Szentkirályi nobilis és Csiki István Miklósvárszéki N.-Ajtai P. N. Arkosi unitarius prédikátor Agh Klára férje és Szotyori Nagy Lázár Agh Ilona férje és Agh Judith virgo in capillis mind négyen ezek u. m. :

¹ Agh István unitár. püspök (1758—86) családjának tagjai és ezeknek vagyoni állapota s a rokonság egy része látható ez osztálylevélnél.